

Mjøsaaksjonen — Hvor står vi?

Av Helge Simenstad

Helge Simenstad er kommuneingeniør i Gjøvik.

Innlegg holdt på møte i Norsk Vannforening 21. 3. 79.

Temaet som ønskes belyst er forholdet mellom forurensningstilførsler fra kommunalt avløpsvann, industri og landbruk, og det stilles spørsmål om midlene til tiltak er prioritert riktig.

Som utgangspunkt for hvilke forurensningskilder som bidrar til forurensning av Mjøsa, har vi st.prp. nr. 89.

Anslagene over fosfortilførselen baserer seg tildels på meget usikre forutsetninger, men vi er vel enige om at det var nødvendig med tiltak for å redusere denne belastningen på Mjøsa.

Målsetningen var å redusere fosfortilførselen fra kommunale utslipp til ca. 10%, fra industrien til ca. 12% og fra landbruk til ca. 10% i forhold til belastningen beregnet for 1972.

NIVA utarbeidet forslag til kommunale tiltak som var nødvendige for å oppfylle denne målsettingen.

Disse rapportene hadde delvis en beregning av kostnad-nytte faktor for de aktuelle tiltak som et hjelpemiddel i prioriteringen.

Det ble satt en øvre grense på ca. 20 for kostnad-nytte faktoren for tiltak som det var realistisk og økonomisk å gjennomføre i Mjøsaaksjonen.

Så lenge kommunene arbeider for å få gjennomført tiltak med kostnad-nytte faktor på under 20, er det liten tvil om at disse er riktig prioritert.

Det er vel først når vi skal ta fatt på tiltak med høyere kostnadnytte faktor at spørsmålet om prioriteringen mellom kommunale utslipp, industri og landbruk blir interessant.

Jeg synes at informasjonen om hvilke tiltak og betydningen av disse som de tre hovedkildene setter iverk, er mangelfull. Det er av denne grunn vanskelig å besvare spørsmålet om midlene prioriteres riktig.

Et tiltak innenfor de kommunale utslipp som det ikke er beregnet kostnad-nytte faktor for, er sanering av ledningsnett. Det er først når vi har fått utarbeidet en saneringsplan for ledningsnettets at vi kan ha en sikrere formening om ledningsnettets betydning som forurensningskilde til Mjøsa.

I Mjøsaaksjonen er det for Gjøviks vedkommende likevel bare ca. 1/10 del av de nødvendige beregnede investeringene som kommer til utførelse når det gjelder sanering av ledningsnettets.

Det er spørsmål om det ikke burde vært satset mer på dette tiltaket.

Når det snakkes om tiltak for industrien er det vel stort sett tenkt på de bedriftene som skal bygge egne renseanlegg.

Det er likevel mange store industribedrifter som er tilkoblet kommunalt ledningsnett. Avløpsvannet herfra kan ofte avvike sterkt fra vanlig kommunalt spillvann.

Dette industriavløpsvannet skaper ofte store forstyrrelser i renseanleggene.

Det er spørsmål om ikke industrien burde få pålegg om interne tiltak for å redu-

sere forurensningsmengden før avløpsvan-
net tilkobles kommunalt nett.

Det er ellers en oppfatning av at indu-
strien ikke har iverksatt strenge nok tiltak,
sett i relasjon til f.eks. tiltakene for spredt
bebyggelse og gjødselskjeller i landbruket

Det kan være vanskelig å forstå betyd-
ningen av å utbedre avløp fra spredt bebyg-
gelse og sikring av gjødselskjellere som lig-
ger langt fra Mjøsa eller vassdrag som et
ledd i å redusere fosfortilførselen til Mjøsa.

Det kan reises spørsmål om de midlene
som her er satt inn kunne vært bedre ut-
nyttet i industrien som ofte har utslipp dir-
ekte i vassdrag som går til Mjøsa eller til en
større satsing på kommunale utslipp.

For at ikke denne diskusjonen om mid-
lene til tiltak er prioritert riktig, bare skal
bli antagelser, burde det gjøres forsøk på å
beregne anslagene over fosfortilførselen til
Mjøsa på et sikrere grunnlag enn i st.prop.
nr. 89.

Som en avslutning vil jeg peke på viktig-
heten av at det bygges opp en kontroll med
at alle anleggene drives slik at de rense-
effektene som tiltakene forutsetter oppnås.

Dersom det svikter i den fremtidige drif-
ten av de forskjellige anleggene, kan en med
rette spørre om midlene til tiltak var prio-
ritert riktig.